

SURXONDARYO VILOYATIDA TASHKILQILINGAN AGROKLASTERLARDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISLOHOTLAR

Haydarova D.A.

TerDU Iqtisodiyot mutaxassisligi 2-kurs magistranti

Klaster faoliyati iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda, ishlab chiqarish hajmining o'sishi va tayyor mahsulotni iste'molchisiga yetib borishini ta'minlovchi, turmush darajasining yuqoriligiga va iqtisodiy samaradorlikka erishishni ta'minlovchi tuzilmadir. Shu jumladan, Surxondaryo viloyatidagi klaster korxonalarida amalga oshirilayotgan islohotlarni ko'rib chiqish, bu usulning afzallik va kamchilik jihatlarini, mavjud muammolarga yechim izlashga imkon yaratadi.

Viloyatdagi yirik paxta-to'qimachilik klasterlaridan biri bo'lgan "ZAMIN ANGOR CLUSTER" Angor tumanida joylashgan bo'lib, 2021-yil 5-mayda klaster faoliyatini tashkil qilgan. Ushbu klasterga asosiy xizmat ko'rsatuvchi bank "ATB Agro bank Angor filiali" va ikkilamchi banki "Trastbank Toshkent" hisoblanadi. Klaster tarkibida "G'UZOR TEKSTIL IMPLEKS" korxonasi ham tashkil qilingan. "ZAMIN ANGOR CLUSTER" ga jami 5651 gektar yer maydoni birlashtirilgan, shundan klasterda 4715 gektari, 28 ta fermer xo'jaligida 936 gektar yer ajratilgan. Asosiy shug'ullanadigan faoliyati paxtachilik bo'lib, paxtani terish mashinalarida jami terilgan paxta 2022-yil yakuni bo'yicha 21165 tonna va umumiy hosilga nisbatan ulushi 100 % da, shundan klaster tomonidan 19061 tonna, fermerlar tomonidan 100 tonna terib olingan. 2023 yilda jami 23300 tonna paxta terib olish reja qilingan. Ma'lumot o'rnida, klasterlar Germaniya, AQSH va Xitoy davlatlarida ishlab chiqarilgan paxta terish mashinalaridan foydalanib, zamonaviy usullarni qo'llamoqda. Shuningdek, 2022-yilda "Zamin Angor klaster", "Indenim klaster" va boshqalar g'alla hosili bo'yicha o'rtacha hosildorlikni 77-80 sentnerga yetkazib, xirmonga barakali hissa qo'shgan.

Viloyatda 2022 yil aprel holatiga ko'ra 11 ta paxta-to'qimachilik klasterlari faoliyat yuritmoqda. Quyidagi jadvalimizda viloyatdagi paxta-to'qimachilik klasterlari bo'yicha ko'rsatkichlar keltirilgan:

2.3.4-jadval

Surxondaryo viloyatidagi paxta-to'qimachilik klasterlarining 2022 yil bo'yicha ko'rsatkichlari¹

Tumanlar	Klasterlar nomi	Birlashtirilgan yer maydoni, ga	Klasterda , ga	Fermer xo'jaligida, ga	Fermer xo'jaligi soni
Angor	Angor Surxon G'ururi	5651	4700	951	28

¹ Agro.uz ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

Denov	Surxon Sifat Tekstil	8888	-	8888	328
Termiz t.	Indenim Klaster	2100	-	2100	72
Oltinsoy	Denov Tekstil Klaster	2686	1108	2578	103
Uzun	Denov Tekstil Klaster	3000	-	3000	124
Sariosiyo	Denov Tekstil Klaster	2000	575	1425	79
Jarqo'rg'on	Termez Jayxun klaster	6665	1415	5250	166
Sho'rchi	Sho'rchi Indenim Klaster	5502	-	5502	177
Qiziriq	Surxon Kotton Tekstil Klaster	7684			
Muzrobot	Muzrobot Indenim Klaster	8700	-	8700	206
Bandixon	Bandixon Tekstil Klaster	3792	369	3423	192
Sherobod	Surxondaryo Agroxizmat	7750	-	271	7750
Qumqo'rg'on	Dream Cotton Textile	7952	-	7952	215

Jadvalda ma'lumotlaridan, klasterga birlashtirilgan yerlardan katta qismi fermer xo'jaliklariga birlashtirilgan bo'lib, ushbu korxonalar samarali faoliyat olib bormoqda. Klasterga birlashtirilgan korxonalar rejasiga ko'ra, kelgusi 5 yilda hosildorlikni 2 martaga oshirish, xomashyoni qayta ishlash, soha eksportini 7 milliard dollarga yetkazish, aholi daromadlari va bandligini oshirish belgilangan. Ushbu korxonalarda paxta xomashyosidan tayyor mahsulotgacha bo'lgan bosqichlarni qamrab oladi. Tuproq unumdorligi va hosildorlikni oshirish, o'simliklar himoyasi, zamonaviy sug'oruvchi texnologiyalarga o'tish, zamonaviy laboratoriyalar tashkil etish, fermerlarni o'qitish kabi tadbirlar amalga oshirilmoqda. Innovatsion yondashuv natijasida yuqori hosildorlikka erishilmoqda.

Joriy yil davlatimiz raxbarining Surxondaryo viloyatiga tashrifida 6 ta klaster korxonasini rasman ochib berdi, jumladan: Termiz shahridagi "Indenim Cluster", Jarqo'rg'on tumanidagi "Fabullo stroy servis", Angor tumanidagi "Angor Baraka", Termiz tumanidagi "Termiz agro impeks" korxonalarini va Sariosiyo tumanidagikichik sanoat zonasi va To'palang gidro elektr stansiyasi. Yangi ishga tushirilgan quvvatlardan biri "Indenim Cluster" paxta-to'qimachilik klasteri bo'lib, paxta tolasini chuqur qayta ishlab, tayyor kiyim-kechak ishlab chiqarishga ixtisoslashgan. Termiz shahridagi mazkur fabrika foydalanishga topshirilishi tufayli 400 ta yangi ish o'zni yaratilgan. Ushbu 6 ta korxonada jami 2 ming kishi ish bilan

ta'minlanadi. Ularning faoliyati yaxshi yo'lga qo'yilganidan 370 milliard so'mlik mahsulot ishlab chiqarilishi va 20 million dollarlik mahsulot eksport qilinishi rejalashtirilgan. Paxta-to'qimachilik klasterlari qishloq xo'jaligidagi paxtachilik tarmog'i bilan cheklanmasdan, boshqa sohalarni ham rivojlantirmoqda. Masalan, paxta-to'qimchilik klasteri "Denov Tekstil Klaster" tarkibida 2 gektar maydonga zamonaviy gulchilik issiqxonasi faoliyatini yo'lga qo'yishi reja qilingan. Loyihaga 4 milliard so'm investitsiya kiritilib, 20 ta yangi ish o'rni yaratiladi.

Mamlakatimizda klasterlarni yildan-yilga ko'paytirishdan maqsad mamlakatimiz iqtisodiyotini mustahkamlash, aholining ish bilan ta'minlanishi natijasida turmush darajasining yaxshilanishi, qo'shilgan qiymatli mahsulotlarni tayyorlash, eksportni oshirishga yo'naltirilgan. Bugungi kunda, klasterlarga yaratilayotgan imkoniyatlar va qilinayotgan tashabbuslar o'z natijasini ko'rsatmoqda.